

Mál nr. 308/2020**M og
V v/ ábyrgðartryggingar.****Ágreiningur um bótaábyrgð undirverktaka við húsbyggingu vegna vinnuslyss.****Gögn.**

Málskot, móttakið 11.9.2020, ásamt fylgigögnum.
Tölvubréf V, dags. 28.9.2020, ásamt fylgigögnum.

Málsatvik.

Þann 19. nóvember 2018 var unnið við húsbyggingu A í Reykjavík á vegum byggingarverktakans B. Að húsbyggingunni komu undirverktakar, þ. á m. D og E sem M starfaði hjá. Síðdegis umræddan dag var unnið við að hífa með byggingarkrana mótafleka til að koma honum fyrir í stæðu af mótaflekum sem hafði verið komið fyrir á akleið að norðanverðu við A sem liggur samsíða sams konar akleið meðfram húsi að A. F, fyrirsvarismaður D, stjórnaði krananum. M mun hafa staðið ofan á flekastæðunni til að taka á móti flekanum sem verið var að hífa. Vildi þá ekki betur til en að flekinn rakst í M sem féll ofan af stæðunni og niður á akleiðina sem liggur meðfram A1. M varð fyrir talsverðum meiðslum við fallið.

Í skýrslu lögreglu sem kvödd var á vettvang er haft eftir G, nafngreindum verkstjóra á staðnum, að eitthvað slag hefði komið á flekann og hann slegist í M með þeim afleiðingum að hann hafi fallið ofan af stæðunni og niður á akleiðina meðfram A1. F mun hafa skýrt frá atvikum á sama veg og verkstjórninni. Jafnframt er haft eftir F að hann hafi stjórnað krananum með fjarstýringu og þegar flekinn hafi verið kominn nærri M hafi sterk vindhviða komið inn húsasundið á milli A og A1, slegið á kranann svo flekinn hafi kastast til og slegið til baka á M sem hafi fallið við höggið.

Slysið var rannsakað af Vinnueftirliti ríkisins. Í umsögn þess um slysið kemur fram að verið var að hífa mótafleka 4,8 x 2,7 m að stærð. Við hífinguna hafi mótaflekinn fokið á M sem hafi verið að taka á móti og losa. Við það hafi hann fengið á sig mikið högg og fallið fram af stæðunni sem hann stóð á og niður vegg á lóðamörkunum. Hafi fallið verið 2 m niður á hellulagða jörð. Vindur er sagður hafa verið töluverður eða um 8-15 m/sek. Niðurstaða rannsóknar Vinnueftirlitsins var sú að slysið mætti rekja í fyrsta lagi til þess að ekki hafi verið tekið tillit til vindstyrks við hífingar umræddan dag, í öðru lagi hafi mótaflekinn verið tvöfaldur að stærð og af þeim sökum tekið á sig meiri vind og í þriðja lagi til staðsetningar M þar sem honum var ætlað að losa mótaflekann.

M taldi að E bæri skaðabótaábyrgð á líkamstjóni sínu á grundvelli reglu skaðabótaréttarins um vinnuveitandaábyrgð þar sem slysið hafi mátt rekja til saknæmrar háttsemi F sem stjórnanda kranans og að E hefði vanrækt skyldur sínar samkvæmt lögum nr. 46/1980, um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum, reglugerðum byggðum á þeim lögum þar sem nægilegt öryggi hafi ekki verið tryggt á vinnusvæðinu. Var í því efni m.a. vísað til gr. 3.2.5 í II. viðauka reglugerðar nr. 367/2006, um notkun tækja, þar sem kveðið er á um að allar lyftingar skuli skipuleggja og framkvæma rétt svo að öryggis starfsmanna sé gætt og þeim stjórnað með viðeigandi hætti. Einnig var vísað til fleiri ákvæða reglugerðarinnar. Krafðist M bóta úr ábyrgðartryggingu E hjá V vegna þess líkamstjóns sem hann hlaut í slysinu. V hafnaði bótaskyldu úr ábyrgðartryggingunni og var ágreiningurinn lagður fyrir úrskurðarnefnd í váttryggingamálum. Með úrskurði nefndarinnar 14. janúar 2020 í máli nr. 464/2019 var komist að þeirri niðurstöðu að ekki hafi verið ljóst af gögnum málsins að F hafi verið starfsmaður E í skilningi reglunnar um vinnuveitandaábyrgð og því væri ekki unnt að fullyrða að E bæri ábyrgð á tjóninu. M ætti því ekki rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu E hjá V.

Síðar mun hafa komið í ljós að F var starfsmaður og jafnframt fyrirsvarismaður D sem einnig hefur í gildi ábyrgðartryggingu hjá V vegna atvinnurekstrar síns. Hefur M krafist bóta vegna tjóns síns úr þeirri ábyrgðartryggingu hjá V. V kveður samkvæmt upplýsingum fengnum hjá F að D hafi verið undirverktaki B sem hafi falið því að sjá um uppsteypu hússins. Starfsmenn B hafi jafnan stjórnað umræddum byggingarkrana. Í umrætt sinn hafi G, verkstjóri, hins vegar beðið F að hífa mótin þar sem enginn kranamaður með réttindi hafi verið tiltækur á svæðinu. Annars hafi hífingar ekki verið á hans

verksviði samkvæmt verksamningi heldur hafi verið um að ræða tilfallandi beiðni um aðstoð í tvær til þrjár klukkustundir. G hafi sagt honum hvað hann ætti að hífa, hvaðan og hvert og hafi hífingin alfarið verið unnin samkvæmt skipunum G. Verkið sem verið var að vinna hafi verið skipulagt af B sem aðalverktaka og í umrætt sinn hafi F verið undir verkstjórn B og lotið boðvaldi hans. Þá sé ósannað að slys M verði rakið til mistaka F. Samkvæmt upplýsingum frá Veðurstofu Íslands hafi mesti vindur á slysstað verið um 7 m á sekúndu þegar slysið varð og mesta kviða um 12 m á sekúndu. Ekki hafi verið bent á neinar hlutlægar reglur sem banni hífingu við þessar aðstæður. Slysið verði því aðeins rakið til óhappatilviljunar. Hefur V því hafnað bótaskyldu úr ábyrgðartryggingunni.

Álit.

Eins og rakið hefur verið er það mat Vinnueftirlitsins samkvæmt umsögn sinni um slysið að rekja megi slysið til þess að ekki hafi verið tekið tillit til vindstyrks við hífinguna með tilliti til stærðar mótaflekans sem af þeim sökum hafi tekið á sig meiri vind, svo og staðsetningar M þar sem honum var ætlað að losa mótaflekann. Þessu mati hefur ekki verið hnekktt sérstaklega, jafnvel þótt í umsögninni sé talið að vindur hafi verið ívið meiri en upplýsingar Veðurstofunnar um vind í Reykjavík gefa til kynna. Í ljósi þessa verður að telja að F hafi ekki gætt nægilega að öllum aðstæðum þegar hann hífði flekann með hliðsjón af vindi og stærð flekans. Við hífinguna var því ekki gætt ákvæða laga og stjórnvaldsfyrirmæla sem eiga að tryggja fyllsta öryggi við hífinguna. Ber að virða aðgæsluleysi F að þessu leyti til gáleysis af hans hálfu.

Engin skýr gögn liggja fyrir um það hvernig verkaskiptingu var háttað á byggingarstaðnum né heldur hvernig verkstjórn var háttað. Samkvæmt 1. mgr. 17. gr. laga nr. 46/1980 skulu atvinnurekendur þar sem fleiri eiga aðild að starfsemi á sama vinnustað, og aðrir sem þar starfa, sameiginlega stuðla að því að tryggja góðan aðbúnað, heilsusamleg og örugg starfsskilyrði á vinnustaðnum. Með vísan til þessa ákvæðis bar F sem fyrirsvarsmanni D, eins þeirra fyrirtækja sem aðild áttu að byggingarframkvæmdunum við A, að leggja sitt að mörkum til að tryggja örugg starfsskilyrði á byggingarstaðnum, þ. á m. þegar byggingarkraninn var notaður við hífingar. Undan þessari skyldu gat hann ekki skorist jafnvel þótt yfirverkstjórn hafi verið í höndum starfsmanna yfirverktakans, B, og í þessu sambandi getur heldur ekki skipt máli þótt G hafi beðið hann að taka við stjórn kranans skamma stund og gefið fyrirmæli um hvað skuli híf og hvert. F stjórnaði hífingunni þegar slysið bar að höndum og bar ábyrgð á að hún yrði útfærð á þann veg að fyllsta öryggis væri gætt. Þar sem það brást, líkt og að framan greinir, ber D sem vinnuveitandi F ábyrgð á líkamstjóni M. Af gögnum málsins verður ekki séð að slysið verði rakið til meðábyrgðar M. Hann á því óskoraðan rétt til bóta úr ábyrgðartryggingu D hjá V.

Niðurstaða.

M, á óskoraðan rétt til bóta úr ábyrgðartryggingu D hjá V.

Reykjavík, 29. október 2020.

Þóra Hallgrímsdóttir lögfr.

Valgeir Pálsson lögm.

Hildigunnur Hafsteinsdóttir lögfr.